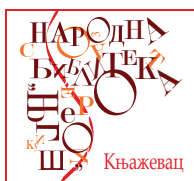

Конкурсни зборник XVIII/2

Зборник радова награђених учесника на
XVIII Светосавском књижевном конкурсy

Народна библиотека „Његош” Књажевац
2010.

Конкурсни зборник XVIII/2

зборник радова награђених учесника на XVIII Светосавском
књижевном конкурсy

Издавач:

Народна библиотека „Његош” Књажевац

За издавача:

Владана Стојадиновић

Уредник:

Владана Стојадиновић

Технички уредник:

Ненад Цорељ

Тираж: 200 примерака

Штампа: Hart DOO Књажевац

ISBN 978-86-87537-09-5

XVIII СВЕТОСАВСКИ КЊИЖЕВНИ КОНКУРС

Народна библиотека „Његош“ први пут је расписала Светосавски књижевни конкурс у новембру 1992. године. Идеја покретача конкурса била је да се у Књажевцу подстакне књижевно стваралаштво и подрже млади, али и сви други аутори који се баве писањем поезије. Првих година, на конкурс су учествовали и тада афирмисани књажевачки песници, попут Слободанке Станковић-Илић. Поједини млади учесници, посебно аутори награђених радова, међу којима су Небојша Ђорђевић, Далибор Филиповић, Ирена Спасић и Тамара Жикић и касније су наставили да пишу и објављују поезију. Светосавски књижевни конкурс временом је прерастао просторне оквире књажевачке општине, па последњих неколико година на њему учествују аутори из целе Србије, а осим за поезију, расписује се и за област кратке прозне форме. Како је током седамнаест година постојања дао културолошки допринос у Тимочкој крајини и шире, Библиотека од 2009. године објављује зборник награђених радова.

У новембру 2009. конкурс је расписан осамнаести пут. У част јубилеја који Библиотека обележава 2010. године – 150-годишњице од оснивања првог књажевачког читалишта, организатор и жири Светосавског књижевног конкурса одлучили су да овог пута буде тематски. На тему „Човек и књига“ у Библиотеку је приспело 297 радова 182 учесника из читаве Србије (123 одрасла аутора и 59 у конкуренцији млађих од петнаест година).

„Конкурсни зборник XVIII/2“ садржи радове које је жири, у саставу Слободанка Станковић-Илић, Небојша Ђорђевић и Милијан Срејић, оценио као најуспешније.

Организатор

ОДЈЕК КЊИГЕ У ЉУДИМА

На XVIII Светосавском књижевном конкурсy жири састављен од књижевника из Књажевца радио је у трочланом (и персонално већ устаљеном) саставу, а конкурсне одлуке донео је уз висок степен међусобне сагласности, уз савремену оријентацију и уз објективну примену чврстих књижевних критеријума.

У свом раду жири је имао на уму да је ове године конкурс био тематски профилисан, тако да је посебну пажњу посветио оним радовима у којима је било поштовано оквирно конкурсно усмерење дефинисано као „Човек и књига“, док тематски неприлагођени радови нису укључивани у ужу селекцију.

Даљим селектирањем, одмеравањем и упоређивањем дошло се до најуже селекције и до одлука о наградама и похвалама, међутим дошло се и до охрабрујућег сазнања да је овогодишњи конкурс био прави подстицај ауторима за размишљање о књизи и изванредна прилика за организатора и поштоваоце конкурса да стекну нека нова сазнања о одјекy књиге у људима.

Што се жирија тиче, општи утисци о реализованом конкурсy су следећи:

– Тематска поставка конкурса показала се као изузетно добар начин да се конкурсна грађа растерети од „културолошког баласта“ (неинвентивне интимне лирике, пренаглашено родољубиве поезије и назoви религиозне тематике), а да се у свим конкурсним категоријама појави низ радова у којима је већина аутора учинила аутентичан стваралачки напор да од-

говори „конкурсном задатку“ уз најразличитије прилазе конкурсној теми.

– Управо је различитост приступа (наративног, рефлексивног, аналитичког, поистовећујућег, комбинаторичког итд.) учинила да се у категорији поезије одраслих појаве занимљивији и квалитативно уједначенији радови него претходних година, те је општи утисак жирија о поезији одраслих био знатно позитивнији него раније.

– Међутим, утисак о прози одраслих био је сасвим другачији, јер су овога пута аутори били мање маштовити и убедљиви него раније (вероватно услед проблема са прилагођавањем конкурсној тематици), али се позитивном последицом тематске поставке конкурса генерално може сматрати то што је осетно повећан прилив кратких прича у односу на стање из претходних година.

– И, најзад, у обе конкурсне категорије код одраслих радује чињеница да је на овом конкурс учествовао велики број неких „нових лица“ што свакако представља велико књижевно освежење.

– Што се тиче дечијих радова, општи утисак жирија је веома добар, јер су се деца (и у категорији поезије и у категорији прозе) доследно држала конкурсне теме и у квалитативном смислу испољила очигледне помаке у свом раду.

– У категорији поезије деца су остварила знатно промишљеније и зрелије радове него што се обично очекује од аутора њиховог узраста и приметно је окретање деце ка слободном стиху, а што жири сматра охрабрујућом назнаком постепеног напуштања истрошених и наивних поетских клишеа.

– У категорији прозе код деце и на овом конкурс је био присутан одавно уочен проблем недовољног разликовања праве приче од обичног литерарног састава, тако да многи, стилски веома добри, кратки састави нису ушли у најужу селекцију управо због

формалних мањкавости (које би у будуће било могуће релативно лако отклонити уз адекватан рад са децом).

— Када је већ реч о сталној потреби за радом са младима потребно је рећи да жири сваке године изузетно позитивне примере таквог рада запажа у одређеним срединама или институцијама, па стога није случајно што су се на овом конкурс у посебно истакла деца из таквих средина (нпр. из Белог Потока код Београда и из Димитровграда), а запажени су и напори који се чине у организованом раду са децом из Црне Траве.

— И, најзад, добро је што се код дечије прозе уочава да су аутори циљно усмеравањем ка различитим приступима теми, па се издвајају три врсте прилаза које је могуће окарактерисати: као непосредни прилаз књизи (кроз опис односа појединца према књизи у смислу позитивног вредновања књиге или у смислу повлачења неких паралела између књиге и читаоца), као посредни прилаз књизи (кроз третирање књиге у неком ширем или симболичном смислу) и као прилаз са наглашеним поводом (кроз остварено угледање на неку конкретну књигу као узор).

— Утисак је жирија да су управо унапред утврђени прилази били битан предуслов за постизање оствареног квалитета дечије прозе.

Из свега наведеног следи да је тематски Светосавски књижевни конкурс у години обележавања јубилеја 150-то годишњице књажевачке Библиотеке не само испунио већ и надмашио очекивања и организатора и жирија, а књига је несумњиво одјекнула у људима широм Србије пружајући нам наду да ће одјекивати и у будуће.

Председник жирија,
Слободанка Станковић - Илић

Награђени поетски радови

Прва награда додељена је Татјани Делибашић из Новог Сада за поучну наративно-рефлексивну песму о континуитету учености и са историјском подлогом, под насловом „Ситна књига о Хипатији“.

Ситна књига о Хипатији

Видела сам га, тог читача својих дела.
Носио је крст ка алеји великана и
осврнуо се према камери. Није читао
„Нечитача“ Б лиге, како је говорио,
али је испратио Историју читања.
Није ово нагваждање џепне књиге
већ едиција једне реминисценције.
Поезија на задато о Петру Читачу,
на тему човека који кида бесконачну
књигу са нечитачима Хипатијиних
нула руље која је обнажује, увлачи
у цркву, комада, и баца у ватру.
Имала је четрдесет година и била је
крива што је предавала у јавној школи
у петом веку турбулентне нове ере.
Изрежирани злочин записује Петар
Читач, текст јеретичке мржње према
женској учености која на види човека
од ученика, усмерена на кинике и другог.
Други је прогнаник друштвене климе
и душевног спаситељевог порекла.
Дешава се нула, апсолутно брисање
са лица обичајне Земље без дубине
мисли Бога у аули филозофије као
доказа. Чини се да од ње потиче
ломача, њена смрт је претеча новог
прогона. Слава се тад споро ширила
и није је могла заштитити интуицијом.
Ипак постоји у историји средњег века,
а филм о њој, чујем чита се кад
књига снимања буде проучена од ње,
оживеле данас, после књиге жалости.

Светлана Пешић из Власотинца, аутор очигледно вичан поетском умећу, за песму „Исписуј ме сунцем и прочитај као сјај“, написану добрим везаним стихом у којој прилаз теми карактерише поистовећивање живота жене и тока књиге, освојила је другу награду.

Исписуј ме сунцем и прочитај као сјај

Тако нека ми прсте источњак оснажи
Да размрсим путеве који воде ка савршенству самоће
Нека путујући стигнем у предео где важи
Све што је од врелине греха и снова који леде воће

Тајну ми шапући пуштам да ме исписујеш
Ја сам нова прича пуна замршених заплета и двосмислених речи
Искуство под ноге док оловку зарезујеш
Нећу да будем тек видарица која ће туђе ране да лечи

Немој од мене чинити нечију шарену заставу
Гадљива сам на симболе којима се подмећу лажи и преваре
Због моћи недостојних нећу да своју главу
Издам под кирију папирнатом лику за маскенбале и вашаре

Да будем слична себи свет творећи
Твоје да снаге опробам у глини и вештини ни из чега
Градим рушим трајем законе личне зборећи
Опрости дрско је не видим ни пред носом а камо ли иза брега

Готова наслонићу ухо на ова слова
Чујем ли у сваком куцају срца далеких звезданих ројева
На почетку збунио си ме са безброј наслова
Све сами анаграми чудеса указања будућних бројева

Кад се последњи ред у прах преобрати
И склопе корице дишуће књиге над познатим кида се време
Да л' ћу ову себе у будућем препознати
Нови људи исписујућ' своје књиге да л' ће прочитати мене

За лирску и топлу песму „Ти си ми сведок и читај ми душу!“ о стваралачком чину и односу између писца и књиге трећу награду добила је Елизабета Георгиев из Димитровграда.

Ти си ми сведок и читај ми душу!

Правим те од проклијалог семена у себи,
Од срца дрвета које сам украла са првим словом.
Правим те од одбачених мисли сирочића
Које сам закључала у твоју кору.
Правим те од песника у људима
Који те сваки пут наново упознају.
„Слуга покорни, књиге,
Ја сам човек!“

И као човек те пратим у стопу
Кап и кап – мастило кажу.
Мрља и мрља – зову га слово.
Шара до шаре – реч му је име.
Цело поље речи
И ти на крају.

Можда ће ми бити жао
Што, ето, и сада разбацујем те речи
Као поцепане папириће
На којима су уписане лоше успомене,
Ишврљане љубави
И побркане мисли.
Ти си ми сведок и читај ми душу!
Знам да ће ми бити жао
Што их при том гужвам и стежем,
Цедим у њима нечије и своје,
Како бих после онако жедна
Посисала сваку истину.
Ти си ми сведок и читај ми душу!

Окруњене мисли
Поређане ко у капљици кише
Умивају једна другу.
Правим те од кише...
На столу од папира
Капљице мезете душу једна другој
Наздрављају за мудрост,
Наздрављају за снагу,
Којом ће волети сваког
Ко их окуси.
Правим те од окуса...
О, добра моја, стално те правим од свега,
А ти шуштиш, жубориш, шапућеш,
Па говориш, брбљаш и вриштиш,
Затим приповедаш, диваниш, збориш
И увек слушаш онога ко те воли.
У срцу ти срце дрвета
Ветар и лишће.
Кора и душа.
Последњи лист на врху – сунце.

За доследан приступ теми у песми „Олистали прсти“ похвалу жирија добила је Олга Манчић Лодика из Параћина.

Олистали прсти

За трен се роди
и нестане
у књизи слово љубави,
живота и смрти.
Човек од корице
себи сагради кућу,
од листова
врата и прозоре,
кроз које
одлази у свет,
препознајући пределе
из књига.
Свако му слово говор прошлости.
Пребројава странице
ко године.
Олистали му прсти
од поглавља.

На високој полици
ређа историју
за починак.

Маја Королија из Старе Пазове похваљена је за оригиналност, мисаоност и песничку зрелост показану у песми „Тако то иде, Ваубе“.

Тако то иде, Ваубе

Помоли се збуњени атеисто.

Малопре сам повратила све књиге које сам прочитала
И онда их опет угурала назад у уста и додатно сажвакала.

Помоли се за свако потенцијално сазвежђе генија
За ово јефтино набрајање
Помоли се за све незавршене заблуде које су могле бити
савршене
Али,
Ето из неког разлога јебига нису...

А, ти Ваубе престани да тражиш изговоре у оригиналности
Кад је све већ виђено
Иста пискава кора кромпира
Ми смо музика која се лепи на наш тен и преображава
животиње
У набубреле мехуриће где се њуше заблуде.

Зар ти тренуци које чуваш за црне дане не личе на
окрњене машинице
сакривених истина?
А, истина?
Истина је немогући потенцијал у који се увек сумња
Иначе постаје лаж...
Знам.
Али, тако то иде.
Зато ја никад не инвестирам
Већ кад немам где, ја се позајимим без камате

И пустим светлост да луња по шареници до миле воље
А, да никад не нађе пут до зенице.

Баталим

Чак и кад ми очајнички треба пољубац за лаку ноћ

Јер, све су то средства без циља

Ритуали потрошње

Бесмислено надраживање празног желуца кад нема хране

Зато игноришем све ове будућности које могу, а и не
морају да се десе.

И, шта сам онда? Потенцијал, то ми увек преостаје.

Мислиш да сам пукла? Да ми треба цензура?

Вауве, касно је.

Зајеби.

Цензура више није у моди...

Као ни Ми.

Похвалу жирија за интелигентан приступ теми и савремен израз добила је Радојка Ранковић из Неготина.

Човек и књига

Неки човек узео једну књигу
у којој је неки господин листао некакву отмену књигу
у којој је бездушни газда записивао нешто у страшну
дужничку књигу
у којој је зец листао главицу купуса
у којој је целат окретао листове смрти
у којој је Господ диктирао пророчанства из које је
невешти приповедач преписивао
у коју се политичар маскирао
у којој Ева адамује а домаћи странствују
у којој стреле диктирају
из које не музицирају
у којој је цвеће пресовано у коју стране света
уписујемо када дишемо
у којој је казано још колико
књига којој се не мењају канали
у којој дува ветар и Сунце баца сенку
у којој човек седи у хладу и чита КЊИГУ.

Награђени прозни радови

За специфичну кратку причу „Самоодбрана“ са неочекиваним обртом о књизи као „убитачном“ средству, прву награду жирија добио је Драган Бабић из Сомбора.

Самоодбрана

Те вечери седео је у својој јединој фотељи у стану, скоро у мраку, и кратио време читајући други том сабраних дела Конана Дојла. Падала је киша и од буке грома ништа се није чуло споља. Његов стан је био мали, толико да се цео видео са улазних врата, само једна соба (кориштена и као дневна и као спаваћа) и издвојена кухиња и купатило. Недостатак простора надоместили су бирани детаљи и чинили његов живот удобнијим: фотеља, кауч и полица са књигама која је покривала цео бочни зид. Морао је да има све те књиге због професије, али је доста њих чувао и из љубави. Више је волео тврди повез, био је стабилнији и некако уливао дозу поверења. Да, та варијанта би отежавала држање књига, а и саму књигу чинила тежом. Али би је и чувала. Такав је био и његов избор те вечери. И тачно у моменту у којем Дојлов омиљени јунак открива тајну клетву старе енглеске породице, зачуо се звук око браве на улазним вратима и шкљоц! – неко је покушавао да уђе. Без размишљања је склопио књигу и бацио је ка вратима, у истој секунди када се и глава под маском појавила тамо.

Следећег дана два патолога нису могла да схвате како то да се на челу тела доведеног тог јутра још увек оцртавају трагови слова која су тамо очито стигла посредним путем.

- Видиш ти који је то квалитет?! Данас више не праве такве књиге.

Славиша Крстић из Смедеревске Паланке освојио је другу награду за причу „Први човек, са прасловом у уму“ у којој паралелно теку развој човека и стварање књиге и са наглашеном асоцијацијом на неодвојивост судбине човека и књиге.

Први човек, са прасловом у уму

ДПрви човек стајао је усамљен, најпре само очима а затим и покретима главе ротирајући и ширећи видик у којем иначе ничега није било.

Само је нестварни хоризонт нудио магловите облике и пределе, тако да се није могло одлучити на коју страну. А осим куда, ни како. Тежња ка тежњи чврснула је у тежњу ка покрету, а са овом је већ лебдело питање: учини ли покрет, хоће ли и даље постојати?

Но тежња чини своје: покрет у пад, пад у следећи покрет. Корак, па још један, за њима трећи. И тако даље док пад се не претвори у ход, покрет бића кроз ништавило које ваља нечим испунити.

Са прасловом у уму,
усамљеном речју на бесконачном папиру
које треба да осмисли читаву књигу.

Трећу награду за опсервацију теме из угла персонификоване књиге и приче „Солилоквиј“ добила је Милица Арамбашић из Борче.

Солилоквиј

Поједини људи сумњају у мој опстанак у овом свету који хрли у загрљај моменту. Наводно је време криво. Стагнацију мог живота многи приписују савремености. Међутим, уколико би се моје корице испитале некаквим форензичарским средствима и уколико бисте пребројали отиске свих оних који су ме узели у руке, схватили бисте да ја постојим дуже него што можете замислити. Мој отисак је одавно постао утисак који носите у вашој, можда највећој мистерији, души.

Наравно да ће скептици рећи да сам ја скуп папира који може бити потпуно небитан. Но, чињеница је да ћу обитавати међу вама дуже од вас и од свих ваших познаника. Поједноставићу мој живот... Једна особа је довољна да покрене моје бивствовање. Један додир је довољан да почнем освајати вечност. Један отисак потчињава ходнике пролазности. Наше општење није само емпиријско. Када ме узмете у руке ми постајемо једно, иако смо вишедимезионални облици. Тог тренутка постајем део ваше структуре. Мој опстанак није детерминисан временом. Мера свих ствари, у мом животу, јесте човек. Ја постојим и постојаћу докле год ви будете постојали. Ви ћете носити у себи оно записано и разносићете мислима, поступцима, разговорима. Ми смо слични. У нас свако нешто уписује. Тако ја опстајем и тако и ви опстајете.

За оригинално варирање теме Оскара Вајлда у причи „Слика Доријана Греја“ похвалу је добила Елизабета Георгиев из Димитровграда.

Слика Доријана Греја

Упознала сам се са собом сасвим случајно. Мислим, познавала сам себе и раније, али површно. Ја и ја смо биле само познанице. Испијале смо кафу на брзака, проћаскале бисмо по коју у лету, заједно се бечиле на досадни екран телевизора и несвесно се удаљавале једна од друге све више. Тог мајског дана почела сам да читам Вајлдовог „Доријана Греја“. Упознала сам се с тим фрајером пре много година, али некако нисам имала потребе да га поново сретнем онако несавршено савршеног. Волим да се враћам на стара познанства. Оживе ме мало. По правилу увек читам за радним столом. Кичма ми се лепо извије, вијуге ми прораде триста на сат, а тврда столица ме подсећа на чврсто тле. Још сам жива! Дакле слика је следећа – седим за столом са разголићеном књигом испред себе, поред моје десне руке је шоља кафе која се још пуши, а поред леве стара фотографија и на њој ја од пре десет година. Сива слика и сива ја – намрштена, тужна, безоблична. Духовна ругоба. Већ пред крај првог дана читања уочила сам промену. Некако се сивило са слике изгубило и постало веселије. Следећег дана сам донела још већу шољу кафе и за села. „Доријан Греј“ је листао све више и све даље Вајлдову књигу. С времена на време гледала сам себе са леве стране. Сад сам се смешила из савршено шареног простора. Била сам срећна ја у раму и ја ван рама са књигом која нас је упознала.

Оливера Недељковић из Чачка похвалу жирија добила је за лирско тонирање прозе у краткој причи „Крила од хартије“.

Крила од хартије

Међу бледим шакама на којима су се сасвим јасно распознавали изавезивани дамари, држала је расклопљену, танку и белу, књижицу. У спаваћници кроз коју се провидело њено тешко тело и од година опегавала кожа, ходала је те вечери тачно по кругу који описује собна светиљка. Наглас је, реч по реч, из књиге која је треперила на њеним длановима као какав чудесни бели лептир читала стихове, час јецајући, час грцајући од смеха. Да је ко у том часу имао да је чује, подигла би свој поглед ка његовом лицу: „Волите поезију?“ А затим би, не чекајући одговор, промрмљала: „... Уопште се не сећам одакле ми ова књига... Ви можда и знате ове стихове... Само да чујете...“ Да је ко имао да је види, а није, могао би да опише све то, уверљиво и потанко, баш онако као што су у својим успоменама касније приповедали они који су је, разваливши раменом врата од ораховине, око поноћи нашли како лежи наузнак. Кад су јој са лица одигли раскриљену књигу, видели су, писали су касније у својим сећањима, њене и у смрти дубоке и широм отворене очи. И у њима одраз њених првих, ко зна још кад, ситним слогом отиснутих стихова.

И свакоме од оних који су се те ноћи затекли у песникињином стану, без изузетка, чинило се, мада неки о томе не желе да сведоче, како се у згуснутој тами сасвим јасно чује лепет прозирних страница, као да је бела књига са себе отресала пелуд, као да је и она, читаве ноћи, покушавала да некуд одлети.

Похвалу за суптилно испољену критичност у краткој причи „Књиге, где си?“ жири је доделио Душану Мијајловићу Адском из Ниша.

Књиге, где си?

„Дивна књига! Књига пуна емоција, набоја, стварности и фикције. Допада ми се што читалац често не зна да ли је стварност фикција, а фикција стварност. Неке нам странице нуде остварену, неке неостварену љубав. Ова, по мени, јако добра књига посвећена је добру и злу, победи и поразу. Непобитно је, ова ме је књига научила да се у животу не може без рада и знања“ – записао је мој последњи читалац. Сутрадан ме је дао на читање свом пријатељу.

Кад ме је унео у стан, несуђени ме читалац нехајно бацио на сточић. Онда је пожурио у кухињу где га је чекао обилан ручак. Кад се вратио у собу, укључио је телевизор и прилегао на тресед. Жељно сам чекала да ме узме у руке. И, жеља ми се испунила. Погледао је корице, отворио ме, а онда бацио на сточић. Убрзо је задремао.

То ме наљутило. Решила сам да се позабавим тим човеком, да видим о чему размишља, кад он не жели мене, да ја њега прочитам.

Тај је човек био празан. Ужасно празан! Веровали или не, био је лишен свих емоција. Док је дремао, уопште није размишљао о узвишеним стварима, ни у сну.

Замислите, само што је ручао, а већ је почео да размишља шта ће вечерати и попиту. Била сам разочарана, зар тај и такав човек да буде мој најбољи пријатељ. Књига човеку јесте најбољи пријатељ, у праву су кад кажу: сто људи, сто ћуди.

Кад се човек пробудио, опет ме је узео у руке

и поново брзо одложио. Упитао је жену да ли му је испржила месо и да ли му је добро охладила вино и минералну воду?

Никад ме није прочитао. Као да сам погубила све речи, као да је између корица био устајали ваздух. Кад ме је вратио пријатељу, хладнокрвно је одговорио:

„Па, није... лоша. Има ту... нечега.“

Будала. У мени је било свега и свачега, а не – нечега! Он је био, рекох, ужасно празан! Лешек Колаковски каже: „Протерали смо Бога, а онда се у очају питамо: Боже, где си?“ Ја, књига, неком одлична, неком добра, неком никаква, после телевизије, рачунара и осталих новотарија, наслућујем, сутра ће неки нови Колаковски написати: „Протерали смо Књигу, а онда се у очају питамо: Књиге, где си?“

**Награђени поетски
радови у конкуренцији
млађих од петнаест
година**

За песму чврсте конструкције, написану у мани-
ру поетског минимализма у којој је паралела човек
– књига дата кроз поређење, прву награду добио је
Филип Цветић, ученик VII/1 ОШ „Васа Чарапић“ из
Белог Потока.

Човек и књига

Прва корица – као рођење
Почетна страна – као пролог
Листање – као живот
Путовање – као изазов
Кораци – као недоглед
Авантура – као неминовност
Одлазак – као циљ
Повратак – као обећање
Светлост – као духовност
Тмина – као сенка
Последња страница – као епилог
Последња корица – као судбина...

Даница Костадиновић, ученица VI/3 ОШ „Стефан Немања“ из Ниша, освојила је другу награду за оригиналну песму у слободном стиху, писану у акростиху.

Човек и књига

Човече мали у свет крени,
Ово је твоје време.
Време увијено у непознато...
Ево га долази, сенка му се примиче,
Крени, не очајавај, одговор потражи...

И реши једначину, одгонетни загонетку...

Књига је уз тебе, човече мали... не бој се,
Њен сјај, њена мудрост и душа њена,
И сва њена снага која прожима наш ум,
Годинама милује душу људску, обасјава лице,
А деца постају велики људи „свезналице“...

Трећа награда додељена је Анђели Игић, ученици VII/1 ОШ „Цар Константин“ из Ниша, за песму у којој је концизно и прецизно дата паралела између човека и књиге, посматраних са различитих аспеката.

Човек и књига

Човек је мисао,
Човек је реч,
Нови смисао,
Недовршен меч,
Погрешно схваћен
Некад одбачен,
Нешто посебно,
Непоновљиво...
Човек је глас,
Нада и спас,
Велика брига,
Мудар као књига,
Може да плаче,
Да преболи,
Може да повреди
И да искрено воли.

Књига је бајка,
Она је стих,
Пркосна мајка,
Отац благ и тих.
И широки осмех,
И велика туга,
Неопростив грех,
Понизни слуга.
Она је јуче,
Данас и сутра,
Зна да боли
И да се воли.
Чвршћа од камена,
Снажнија од воље,
Дража од драгана,
Нешто најбоље...

За стилски израз налик песми у прози, похвалу је добио Филип Димитријевић, ученик VIII/2 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока.

Човек и књига

Човек је загазио међу речи...
Као да ступа у ноћ
у којој се изнова тражи, лутајући по тами,
не препознајући ни свој глас ни одјек...
Мора наћи пут што води ка светлости,
ка речи што учи праву реч да каже...

Кроз ноћ клизе речи,
црни пиони на белим пољима.
Смемо ли да их газимо?
Мислећи НЕ, не додирујемо их.
Полако излазимо корак испред њих.
Упевамо, видимо дугу,
ту негде високо сија.
Светли сунчев зрак,
рађа се дан...

Речи су јасне, сасвим бистре, боје дуге,
радост блиста у свакој речи.
Светлост зоре, радост рађања!
Жуто боји ватром речи,
зелена мирише на нежност и спокој.
Ту негде у дубини душе,
плава радост одише мудрошћу,
само...
речи треба прво рећи,
речи треба прво наћи!

Човек је смело загазио међу речи...

Похвалу жирија за шири приступ теми добила је Александра Савић, ученица V/2 ОШ „Радоје Домановић“ из Ниша.

Библиотека је супер место

Библиотека је дивно место
Тамо одлазим често
Кад имам неку бригу
Ја похитам у библиотеку по књигу.
У библиотеци пуно књига има
Треба угодити свима
На стотине књига
На полицама стоје
Неке су нове
А неке доста година броје
Тамо има књига за сваког ђака
И за основца, и за тинејџера,
И за првака.
Свакојаким књига има
Љубавних, малих, великих,
Танких и дебелих.
О пустиловинама, о другарству
О овом нашем децем царству.
Супер је место библиотека
И зато похитајте у њу
Добра књига вас сигурно чека.

Катарина Горчев, ученица III разреда основне школе и члан Песничке радионице Народне библиотеке „Детко Петров“ из Димитровграда, похвалу жирија добила је за изграђен стил и урбани приступ у песми „Књига и дете са друге планете“.

Књига и дете са друге планете

Сви ми се редом ишчуђују
Као да нисам дете,
Гледају ме, ма буље у мене
Као да сам пала са друге планете.

Другарице причају у шифрама,
О смс-има, фејсбуку, скајпу,
Ја ништа од тога не разумем,
Волим песму, причу и бајку.

Ма ништа ми на свету није лепше
Од добре, папирне књиге,
Она ми увек подари осмех
И ослободи страха и бриге!

**Награђени прозни радови
у конкуренцији млађих од
петнаест година**

За оригиналан и духовит прилаз теми прву награду освојио је Александар Комазец, ученик VI/3 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока.

Човек и књига

Нисам посебно талентован за писање састава, сем кад могу да пишем о мом мотору и описујем уживање у вожњи.

Скоро смо у школи добили домаћи задатак на тему „Моја прича у пламену“. Замолио сам маму и сестру да ме посаветују о чему бих могао да пишем. Сестра ме је 'ладно откачила, а мама предложила да пишем сам, а она ће исправити или придодати нешто...

Ух! Да пробам...

Започињао сам разне теме. Нервирао се, гужвао папире, бацао их по патосу, бесан што ми не иде. Мама је стрпљиво скупљала остатке, боље речено покушаје, мог „талента“ и „инспирације“ и бацала их у ватру.

Тада ми је предложила да опишем управо то: мој труд који гори у пећи.

„Ево, стигла опет зима...“ – у пећ.

„Ишао сам са другом...“ – у пећ.

„Седео сам и гледао телевизију...“ – у пећ.

„Кад сам био на ауто-тркама...“ – у пећ.

„Био сам...“ – у пећ.

Све је то буктало у пећи. Пламен је брже захватио него што сам ја написао.

Сад седим за столом, опет пишем и слушавам ватру како весело пуккета.

Не знам ни сам зашто ми се једна мисао упорно мота по глави – све би било лакше да си неку књигу прочитао!

Друга награда додељена је Андријани Марчетић, ученици VIII/2 ОШ „Васа Чарапић“ их Белог Потока, за опис „читалачке авантуре“ кроз сусретање са персонификованим појмовима.

Човек и књига

Човек је смело зашао међу речи, без премишљања, трагајући за ОНОМ од које сви проговоре, правом и чудесном...

Одједном, постаде веома мрачно. Кренуо је дубље у лавиринт, не видећи куда иде. Следио је свој унутрашњи зов. Зачу се помало нејасни глас: „Стани! Не смеш даље! Врати се док не буде касно!“ Човек, изненађен, промуца: „Зашто? Ко си ти?“ Глас из даљине настави: „Ја сам БУДУЋНОСТ... врати се, залазиш у опасну територију. Послушај или се нећеш добро провести!“ Утом се зачу други, пријатнији и блискији глас: „БУДУЋНОСТИ, ти си преварант!“ Неодлучно човек упита: „Ко си ти?“ Заводљиви глас одговори: „Ја сам РАДОЗНАЛОСТ. Мене треба да следиш, иначе никад нећеш сазнати шта се налази на крају лавиринта!“

У човеку знатижеља победи страх и оклевање пред неизвесним, и он настави даље. После дужег лутања кроз лавиринт речи, застаде да се одмори и види којим путем да крене.

Неочекивано засијаше светла. Била је то лепо уређена одаја, помало чудна. Предмети који су се у њој налазили делимично су били живи и покретни, али нису могли да говоре, сем једне велике слике окачене на зиду насупрот њему. Слика проговори: „Зашто си стао, човече, зар си већ посустао?“ Човек и не стиже ништа да каже, а слика настави: „Ја сам УПОРНОСТ... Ко мене следи, налази излаз из лавиринта у

чудесну исцелитељску реч!“ Преко пута ове стајала је друга, још већа слика, нема и страшна. На њој је приказ говорио више од стотину речи. У пакленој ватри гореле су хиљаде књига и у прах се претворило крхко људско знање и сећање. Човек је стајао, уплашен и збуњен, а слика која говори обрати му се опет: „Шта чекаш? Не оклевај, не наседај на замке... Настави даље!“ Онемела слика само је узнемирено трептала очима, а пламен на њеном платну сабласно је титрао. Просто бежећи од тог узнемиравајућег приказа, човек загази међу речи још дубље. Опет га је време заваравало по лавиринту док није стигао у шарени ходник коме није видео краја. Почео је да посустаје. Завапио је: „Боже, да још једном видим светлост сунца и чујем жубор људског гласа!“ „Биће тако ако се вратиш назад“, рече глас из тмине, пун пакости и зависти. Човек не хтеде ни да саслуша до краја јетке речи, већ погледа у НАДУ која му је махала с краја ходника. Похита ка њој. Стиже у дворану пуну испреплетених речи, брујале су тако нејасно и неразумљиво. Иза њих човеку се учини да види светлост и потрча према излазу.

Изненада испред њега се створи велика провалија, лавиринт нестаде, земља се затвори, а онемели из лавиринта проговорише, ослобођени страшне клетве НЕМОЋ ГОВОРА.

Андреј Галовић, ученик VI/2 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока, освојио је трећу награду за заокружену кратку причу, написану концизним и чистим стилем.

Човек и књига

Волим своју тајну кућицу, скромну и сакривену од свих. Од старих је цигала, поређаних једна на другу. Нема гвожђа, ни дрвених греда, нема ни цемента...

Ту често проводим дане. Донесем једину књигу коју имам, раскупусани, али драгоцени примерак народних бајки, седнем на хрпу циглица, замишљајући царски трон... И прича крене сама од себе.

Имам и једну свеску и дрвену оловку. Пишем обично кад сам тужан. Иза њених корица рађа се весели живот неког срећног дечака, који личи на мене, али то нисам ја!

Хладно ми је понекад, али занет читањем, осећам топлоту, као да ми је огњиште насред кућице, а пламен у срцу. Замишљена ватра пуцкета, бацајући искрице као златне звездице што излећу из чаробног штапића неке добре виле. Пламичак гори све сјајније – жуто, златно, наранџасто, плавкасто, све до јарко црвене. Језичак пламена стално завирује у моју књигу, или несташно жели да прелиста моју свеску тајни, али не дозвољавам.

У вртлогу пламена рађају се слике: чобанин избавља змију из пожара, а за награду добија немустити језик и благо; паунице играју око златне јабуке; усуд срећу дели, а Биберче спасава несрећну принцезу...

Обавијен тим пламеном, и ја сам храбар, мудар, поштен и одважан...

Записујем у свешчицу нове утиске, стару књигу пажљиво склапам да бих сутра поново уронио у тај чудесни свет у ком немогуће постаје стварно, а недо-стижно – остварљиво и дохватно!

За причу о потпуном удубљивању у књигу, која у свему превазилази узраст аутора, жири је похвалио Катју Димов, ученицу III разреда основне школе и члана Песничке радионице Народне библиотеке „Детко Петров“ из Димитровграда.

Девојчица у књизи

Клара је добила нову књигу на чијим корицама је писало „Чудесни свет књига“. Отишла је на таван, у своју тајну собу са жељом да на миру прочита ту лепу, велику књигу. Удобно се сместивши, села је у фотељу и отворила књигу. Задовољна и одушевљена посматрала је илустрације непознате земље, али чим је почела да чита, нашла се у другом свету, а не у својој соби! Клара је била у свету из књиге и то не обичном. Река је текла кроз цео град и око сваке куће, па је било пуно мостића од листова и цветова који су служили за прелаз од куће до копна. Највећи и најлепши мост био је саграђен од сребрног камења, односно дебљег картона, и налазио се изнад најширег дела реке, који је пролазио поред зидова утврђења од папира. Када је мало боље загледала, Клара је видела да реком не тече вода, већ мастило! Била је то заиста дивна књига! Клара није могла да верује – она је била дете у књизи! Док је тако разгледала књишки град, наишла је на једну кућу у облику растворене књиге. На њој је сребрним словима писало – библиотека. Клара је ушла у нову књигу, затим у нову, па у нову, па у нову... Онако занесена, девојчица је схватила да просто чита!

Ђорђе Гајић, ученик VI/2 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока добио је похвалу жирија за испољену мисаоност у краткој причи „Човек и књига“.

Човак и књига

Прво је било НИШТА, а затим се догодило НЕШТО... У Великом праску космос се уредио. Потом се појавио Човек. Дуго времена је био слеп код очију и бесловесан.

Највише је био сиромашан духом. Био је плашљив, неверан, лаковеран, сујеверан, безверан, многоверан... Тако је еонима сиротовао док се није појавило СЛОВО и Човек се ословио, и постао правоверан.

Слово се слило у реченицу, она се улила у књигу, а Човек је жедно пио са тог непресушног извора мудрости.

Напојивши се са тог врела, Човек је постао свестан, самосвестан и неизрециво богат. Човек, обогативши дух, израсте у духовног Човека. Дух Човеков се спојио заувек са књигом и зато никада неће бити сам. Књига га прати од рођења – одмах га упишу у Матичну књигу рођених; и не напушта га кроз цео живот, када га последњи пут запишу у Матичну књигу умрлих.

А између те две животне књиге, безброј других. Зашто безброј?

Зато што има још једна Књига која није прочитана, увек још једна Књига... То је Књига Човековог живота – књига љубави, среће, хтења, илузија, падова, болова... она коју Човек исписује властитим постојањем, и која нема краја... Кад помисли да је исписао и последњи лист, Човек открије да се неко нови дописао, и историја човечанства, укорићена светлом и тамом, наставља свој живот... да не потонемо у Ништа!

Некад сам негде прочитао, али нисам запамтио чије су ово речи: „Књига је живот, а живот је књига...“

Похвалу жирија за коришћење појма књиге у склопу симболике одрастања у причи „Искре мог детињства“ добила је Јелена Димитријевић, ученица VII/1 ОШ „Васа Чарапић“ из Белог Потока.

Искре мога детињства

Снопови сунчевих зрака повлаче се са кровова сеоских кућа. Ускоро ће запалити ватру на западу. У исто време и моја је бака запалила ватру у старом огњишту. Снопови пламичака убрзо су обухватили лонац у којем се кува вечера. Деда само што није стигао.

Посматрам баку лежећи на старом сламеном кревету. Пламен прво обасјава драге црте лица, а онда се претвара у сликара који бојом старог злата преноси слике бакиног богатог живота на зид изнад старе шкриње. Покушавам облике да пратим погледом, а они се на зиду смењују као облаци ношени ветром. Час су витки и високи као јеле, гордо стоје и говоре о поносу и срећи, час су мали као оне мале среће, па у тренутку утрну као пламичак свеће.

А онда се слика рашири и преда мном су велика пространства, риђи коњи галопирају, па слика на зиду подрхтава као да се кућа налази поред пруге којом је управо пројурио воз. Тада простор дохвати кичица са златном бојом и преда мном су непрегледна житна поља и вредни жетеоци. Међу њима је и мој деда. Ено га тамо са снопом у руци. Креће према кући доносећи жито од кога је бака месила хлеб. И то не било какав хлеб, него онај исти какав сам и вечерас вечерала. Имао је жуту кору одозго, а изнутра је био округао, бео и мекан као облачак.

У огњишту зачух: пуц! И рој варница испуни простор. Чинило ми се да падају по соби као звезде

падалице. Знам шта ћу. Пожелећу рој жеља. Склапам очи, мој свет укоричених прича стављам под јастук, јер онда се лепше машта. Досањаћу неку нову причу и сместити је у књигу детињства.

Јутро је. Сунчев зрак голица ме по челу. Збуњена, окрећем се према огњишту. Ватра се угасила. У огњишту остао само запретани жар. Из њега ће на сваки мој додир полетети мноштво варница. Оне ће се претворити у мноштво чудесних прича у књизи којој је наслов „Искре мога детињства“

Садржај

XVIII Светосавски књижевни конкурс	3
--	---

Слободанка Станковић-Илић, <i>Одјек књиге у људима</i>	5
---	---

Награђени прозни радови

Татјана Делибашић, <i>Ситна књига о Хипатији</i>	11
Светлана Пешић, <i>Исписуј ме сунцем и прочитај као сјај</i>	12
Елизабета Георгиев, <i>Ти си ми сведок и читај ми душу</i>	13
Олга Манчић Лодика, <i>Олистали прсти</i>	14
Маја Королија, <i>Тако то иде, Вауве!</i>	16
Радојка Ранковић, <i>Човек и књига</i>	18

Награђени прозни радови

Драган Бабић, <i>Самоодбрана</i>	21
Славиша Крстић, <i>Први човек, са прасловом у уму</i>	22
Милица Арамбашић, <i>Солилоквиј</i>	23
Елизабета Георгиев, <i>Слика Доријана Греја</i>	24
Оливера Недељковић, <i>Крила од хартије</i>	25
Душан Мијајловић Адски, <i>Књиго, где си?</i>	26

Награђени поетски радови
у конкуренцији млађих од петнаест година

Филип Цветић, <i>Човек и књига</i>	31
Даница Костадиновић, <i>Човек и књига</i>	32
Анђела Игић, <i>Човек и књига</i>	33
Филип Димитријевић, <i>Човек и књига</i>	34
Александра Савић, <i>Библиотека је супер место</i>	35
Катарина Горчев, <i>Књига и дете са друге планете</i>	36

Награђени прозни радови
у конкуренцији млађих од петнаест година

Александар Комазец, <i>Човек и књига</i>	39
Андријана Марчетић, <i>Човек и књига</i>	40
Андреј Галовић, <i>Човек и књига</i>	42
Катја Димов, <i>Девојчица у књизи</i>	44
Ђорђе Гајић, <i>Човек и књига</i>	45
Јелена Димитријевић, <i>Искре мог детињства</i>	46

CIP -Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд